

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту
Факультет менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

ЗАТВЕРДЖУЮ
Т.в.о. ректора університету

« »   2016р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції"

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Спеціалізація: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
Спеціалізація: «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)»

Курс – 1

Семестр – 1

Аудиторні заняття – 34

Екзамен – 1 семестр

Самостійна робота – 56

Усього (годин/кредитів ECTS) – 90/3,0

Курсова робота (1) – 1 семестр

Індекс НМ-6-073/16-3.13

Індекс НМ-6-073/16-3.19

СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2016

Система менеджменту якості.
Навчальна програма
навчальної дисципліни
"Управління міжнародною
конкурентоспроможністю підприємств в
умовах європейської інтеграції"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НП 11.02.03-01-2016

Стор. 2 із 7

Навчальну програму дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції» розроблено на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НМ-6-073/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр», спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробила:

професор кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____ М.Корж

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 073 "Менеджмент", спеціалізації "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" та спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № __ від «__» _____ 2016 р.

Завідувач кафедри _____ В. Новак

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради навчально-наукового інституту Економіки та менеджменту, протокол № __ від «__» _____ 2016 р.

Голова НМРР _____ О.Борисенко

УЗГОДЖЕНО
Декан ФМЛ
_____ О.Ільєнко
«__» _____ 2016 р.

УЗГОДЖЕНО
Директор ННІЕМ
_____ В. Матвєєв
«__» _____ 2016 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма навчальної дисципліни « Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції» розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції.

Метою викладання дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції» є формування у майбутніх фахівців компетентності щодо об'єктивних закономірностей, механізму та особливостей міжнародної конкурентоспроможності підприємств в умовах європейської інтеграції, а також набуття ними навиків та вмінь дослідження стану міжнародної конкуренції, аналізу та оцінювання рівня конкурентоспроможності організації, розроблення та практичного застосування стратегії підтримання та нарощування її конкурентних переваг умовах європейської інтеграції.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є:

- сутності і значення конкуренції, види конкурентних середовищ, фактори впливу на конкуренцію;
- основні конкурентні переваги та засоби досягнення їх конкретною організацією (підприємством) залежно від ситуації, що складається;
- базових різновидів конкурентних стратегій, основні типи ринків і відповідні їм ефективні стратегії конкуренції.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність і значення конкуренції, види конкурентних середовищ, фактори впливу на конкуренцію;
- основні конкурентні переваги та засоби досягнення їх конкретно організацією (підприємством) залежно від ситуації, що складається;
- базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків і відповідні їм ефективні стратегії конкуренції;

Вміти:

- здійснювати аналіз позиції організації (підприємства) у конкурентному середовищі;
- проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;
- здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє організація, та визначати ті, що мають бути, досягнутими в майбутньому для підвищення конкурентоспроможності;

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме:

- навчального модуля №1 «**Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції**», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Окремим другим модулем є курсова робота, яку студент виконує у першому семестрі. КР є важливою складовою закріплення та поглиблення теоретичних та практичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни.

Навчальна дисципліна «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Міжнародний менеджмент та маркетинг», «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Управління інноваціями та внутрішньо фірмове підприємництво», «Стратегічне управління корпораціями» та інших.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Модуль № 1 « Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції».

Тема 2.1.1. Введення в дисципліну « Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції».

Предмет і завдання дисципліни. Теоретичні основи та методична база управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції. Форми організації навчального процесу і методичне та бібліографічне забезпечення курсу.

Система менеджменту якості.
Навчальна програма
навчальної дисципліни
"Управління міжнародною
конкурентоспроможністю підприємств в
умовах європейської інтеграції"

Шифр
документа

СМЯ НАУ
НП 11.02.03-01-2016

Стор. 4 із 7

Тема 2.1.2. Конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні переваги.

Сутність і види економічної конкуренції. Еволюція поглядів на конкуренцію. Конкуренція, як рушійна сила ринку. Елементи механізму конкурентної боротьби. Конкуренція й підприємство. Види конкурентоспроможності залежно від рівня й об'єкту аналізу.

Ринковий напрям теорії конкурентних переваг. Ресурсний напрям теорії конкурентних переваг.

Тема 2.1.3. Конкурентне середовище підприємств в умовах європейської інтеграції.

Основні складові конкурентного середовища. Модель «п'яти сил конкуренції» М. Портера та її елементи.

Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Чинники, що впливають на силу конкурентної боротьби. Методи оцінювання інтенсивності конкуренції. Показники концентрації виробництва в галузі.

Аналіз діяльності конкурентів. Інформаційне забезпечення та структура аналізу діяльності конкурентів. Методика побудови та інтерпретація конкурентної карти ринку та карти стратегічних груп.

Тема 2.1.4. Конкурентні переваги підприємств в умовах європейської інтеграції.

Сутність ключових чинників успіху: поняття та класифікація. Тактичні та стратегічні чинники конкурентної переваги підприємства.

Властивості конкурентних переваг. Порівняльний характер конкурентних переваг. Залежність конкурентних переваг від конкретних умов і причин. Життєвий цикл конкурентної переваги. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування при реалізації конкурентних переваг.

Види та джерела формування конкурентних переваг.

Тема 2.1.5. Стратегічний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції.

Система конкурентних стратегій підприємства. Сутність поняття «конкурентна стратегія». Найбільш поширені класифікації стратегії ринкової конкуренції.

Загальні стратегії конкуренції. Базові стратегії конкуренції. Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегії забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії. Адаптація стратегії конкуренції до особливостей динаміки ринку.

Тема 2.1.6. Конкурентоспроможність товару та методи його оцінювання.

Критерії та чинники конкурентоспроможності товару. Конкурентоспроможність продукції та послуг – основа формування міжнародної конкурентоспроможності. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції на світовому ринку. Якість товару (послуг) – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Оптимізація співвідношення ціни, якості та обслуговування як основна мета управління конкурентоспроможністю товару. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару (послуг).

Тема 2.1.7. Система та процес управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції.

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства: виробничий, маркетинговий, фінансовий, інноваційний, організаційно-культурний, кадровий, управлінський.

Методи оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Цикл управління конкурентоспроможністю.

Тема 2.1.8. Розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах європейської інтеграції.

Концепція розроблення та забезпечення реалізації програм підвищення міжнародної конкурентоспроможності. Програми підвищення продуктивності та якості як складової програм забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Основні етапи розроблення програми підвищення конкурентоспроможності. Реалізація програми підвищення конкурентоспроможності та моніторинг її перебігу.

Особливості конкурентних відносин в Україні. Перспективи розвитку українських компаній.

2.2 Модуль №2 «Курсова робота».

Курсова робота (КР) з дисципліни виконується у першому семестрі відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу дисципліни в області управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції.

Виконання КР є важливим етапом у підготовці до виконання кваліфікаційної магістерської дипломної роботи майбутнього фахівця з менеджменту.

Мета КР конкретизується відповідно теми та задач дипломної роботи, об'єкту і предмету дослідження, а також місця проходження переддипломної практики на певному підприємстві.

- Для успішного виконання курсової роботи студент повинен **знати** сутність і значення конкуренції, види конкурентних середовищ, фактори впливу на конкуренцію; основні конкурентні переваги та засоби досягнення їх конкретно організацією (підприємством) залежно від ситуації, що складається; базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків і відповідні їм ефективні стратегії конкуренції; сутність загальної конкуренції управління конкурентоспроможності підприємств та специфічні особливості управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції, **вміти** здійснювати аналіз позиції організації (підприємства) у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії; здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє організація, та визначати ті, що мають бути, досягнутими в майбутньому для підвищення конкурентоспроможності; виконувати розрахунки, пов'язані з оцінюванням ступеня інтенсивності конкуренції; визначати та конкретизувати функції управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств в умовах європейської інтеграції.

Виконання, оформлення та захист КР здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

- 3.1.1. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
- 3.1.2. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник / О.Є. Кузьмін – Львів: Компакт-ЛВ, 2008. – 302 с.
- 3.1.3. Родченко В.В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю / В.В. Родченко. – К., 2009. – 243 с.
- 3.1.4. Омеляненко Т.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / Т.В. Омеляненко – К.: КНЕУ, 2006. – 270 с.
- 3.1.5. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. – М.: Новости, 2008. – 460 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

- 3.2.1. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: Экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 520 с.
- 3.2.2. Нильсон Т. Конкурентный брендинг / Т. Нильсон. – СПб.: Питер, 2009 – 280 с.
- 3.2.3. Родченко В.В. Міжнародний менеджмент: конспект лекцій / В.В. Родченко – К.: НАУ, 2008. – 68 с.
- 3.2.4. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы. М., 2004./Г.Л.Азоев – 460 с.
- 3.2.5. Омеляненко Т.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / Т.В. Омеляненко – К.: КНЕУ, 2006. – 270 с.

